Література:

1. Настанова СТ-Н МОЗУ 42-4.0:2020. Лікарські засоби. Належна виробнича практика. Київ : МОЗ України, 2020.
2. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 № 53.
3. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.2022 № 981. URL: офіційна сторінка МОН України (дата звернення: 01.10.2026).

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-668-6-25

РОЛЬ ОСВІТИ ТА НАУКИ У ВОЄННОМУ ЧАСІ ТА ГЛОБАЛІЗМУ

Курбанов Г. О.
доктор мистецтва,
старший викладач кафедри звукорежисури,
Київський національний університет театру кіно і телебачення
імені І. К. Карпенко-Карого
м. Київ, Україна

Сучасний вектор розвитку України визначається перетином двох потужних процесів: поглибленням глобальної інтеграції, цифровізацією та формуванням мережевого суспільства з одного боку, та викликами повномасштабної воєнної агресії – з іншого. За таких умов науково-освітній сектор переорієнтується з виконання виключно соціокультурної та просвітницької місій на функцію опорного каркаса національної безпеки, збереження державного суверенітету та забезпечення технологічної незалежності.

Глобалізм диктує вимоги щодо високої конкурентоспроможності знань, швидкості трансферу технологій та мобільності фахівців. Водночас війна створює загрози для інфраструктурної цілісності, кадрового потенціалу та стабільності освітньо-наукового процесу. Поєднання цих чинників зумовлює необхідність реконфігурації всієї системи підготовки кадрів і проведення наукових досліджень.

Збройне протистояння радикально змінило пріоритети наукового пошуку, змістивши акцент на прикладні розробки з високим ступенем готовності технологій (TRL) для забезпечення потреб фронту й тилу.

Трансформація тематики досліджень

Розвиток оборонно-технічного сектору (MilTech та Dual-Use): проектування безпілотних апаратів, систем радіоелектронної боротьби

та розвідки, засобів кіберзахисту, а також новітніх матеріалів для бронезахисту та військової техніки.

Медико-реабілітаційний напрям: удосконалення методів тактичної медицини, військово-польової хірургії, реконструктивної медицини, біопротезування та систем комплексної психофізіологічної реабілітації.

Гуманітарно-соціальні студії: розробка інструментів протидії інформаційним маніпуляціям, аналіз методів зміцнення суспільної резильєнтності, збереження культурної спадщини та подолання колективних травм [3].

Забереження та реструктуризація наукового потенціалу

Масоване переміщення науковців та пошкодження лабораторної бази спричинили ризик деградації окремих наукових шкіл. Інституційним рішенням проблеми втрати кадрів є перехід від концепції «витоку мізків» (brain drain) до моделі їхньої «циркуляції» (brain circulation) через участь у міжнародних консорціумах, грантові програми та віддалені дослідницькі проекти без остаточного розриву зв'язків з українськими установами [1, с. 48].

Освітня система як інструмент суспільної стійкості

В умовах воєнного стану освітня галузь бере на себе додаткові функції соціальної адаптації, психологічної підтримки та консолідації громадянського суспільства.

Адаптаційні моделі освітнього процесу

Гнучке та безпечне навчання: впровадження високоадаптивних синхронно-асинхронних форматів, що дають змогу продовжувати здобуття освіти в умовах повітряних тривог, вимкнень електроенергії та переміщення здобувачів [2, с. 64].

Розвиток безпекової інфраструктури: облаштування функціональних підземних освітніх просторів, оснащених необхідним обладнанням для проведення повноцінних занять та практичних робіт.

Цифрова рівність і компенсація втрат: подолання освітніх розривів через застосування національних цифрових платформ, хмарних сховищ та мультимедійних інтерактивних підручників.

Формування критичного мислення та громадянської позиції

Освіта стає першою лінією захисту проти інформаційно-психологічних дій ворога. Інтеграція медіаграмотності, критичного аналізу джерел та безпеки цифрового простору у навчальні плани вищої та загальної середньої школи є передумовою для формування відповідального та стійкого до маніпуляцій суспільства.

Світовий рух до Відкритої науки (Open Science) вимагає прозорості та доступності результатів досліджень через індексацію у міжнародних наукометричних базах (*Scopus, Web of Science*) та впровадження інституційних репозиторіїв. Застосування технологій штучного інтелекту й обробки великих масивів даних дає змогу швидко адаптувати освітні програми до мінливих вимог глобального ринку праці.

Висновки.

Висновки та стратегічні рекомендації

Визнання інтелектуального сектору як основи безпеки: Наука й освіта мають виступати стратегічним пріоритетом державної політики

та базою для відбудови країни, що вимагає відповідного законодавчого та фінансового забезпечення.

Пріоритетний розвиток MilTech-інновацій: Необхідно спростити процедури впровадження дослідницьких розробок у серійне виробництво для забезпечення потреб сил оборони та безпеки.

Поглиблення міжнародної мережевої співпраці: Головним орієнтиром має стати інтеграція до світового наукового простору за збереження вітчизняного кадрового ядра через формат «циркуляції мізків» та створення спільних наукових центрів.

Оновлення освітніх стандартів: Навчальні програми всіх рівнів мають включати формування компетенцій майбутнього: критичного мислення, STEM-навички, цифрову грамотність, стійкість до стресу та готовність до вирішення складних нестандартних завдань.

Розбудова інноваційної інфраструктури: Створення умов для діяльності стартап-інкубаторів, індустріальних парків та центрів трансферу технологій безпосередньо при університетах для якнайшвидшого впровадження результатів наукових пошуків у реальний сектор економіки.

Література:

1. Будзяк, В. М., & Будзяк, В. М. (2022). Сучасна вища освіта в умовах війни. *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науковопедагогічного підвищення кваліфікації*, *3*, 45-49.

2. Жила, Г. (2023). Вища освіта в умовах війни: виклики, проблеми, перспективи для студентів та науковців. *Молодь і ринок*, (2/210), 141-145.

3. Квіт, С. (2022). Усе має змінитися: десять кроків з реформування вищої освіти після війни [електронний ресурс].

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-668-6-26

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ: КОМПЕТЕНТНІСНІ ОРІЄНТИРИ ТА НОВІ МОДЕЛІ

Лаврентьєва О. О.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки,
Криворізький державний педагогічний університет
м. Кривий Ріг, Україна

Підготовка докторів філософії в Україні перебуває на етапі суттєвої трансформації, зумовленої одночасною дією кількох чинників: інтеграцією до Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору, необхідністю збереження й відновлення